

adóval sujtjuk az agglagényeket a gyermektelenségért. Ezt már a régi rómaiak is tapasztalhatták, akik a császárok alatt hiába fáradoztak e téren; ugyanígy jártak a franciák is újabban. A fáradtság és gond, melyet a szülőknek gyermekeik okoznak, nem számítható át márkába és fillérbe, tisztán pénzzel nem lehet itt elérni semmit. Ugyanez áll a szociális törvényhozásra, melytől csak akkor várhatunk valamit, ha a szűkölködőt otthonában felkeresi és szerencsétlen viszonyaiból kiragadja. Gúnynak tetszik, ha azt hiszik, hogy az anyák pár márkáért még több gyermeket szülnek, ha már azok is nehezen találnak hajlékra, amelyek megvannak és látnia kell, hogy gyermekei a hátsó lépcsőkön és a sötét udvarokon mindenkinek útjában vannak. Gyakorlati, a szegény- és középosztályt-figyelembevevő birtok- és lakáspolitikai, a munkáskoloniák szaporítása az ipari középpontokban, a szegény nép kitelepítése a nagy város poklából a falura, hol a nap mindenkinek egyenlően süt és a táplálkozás sokkal könnyebb: ezek jöhetnek első sorban tekintetbe, mint szociális-politikai eszközök a születések emelése céljából. Ezen az úton lehet a legbiztosabban és legegyszerűbben küzdeni a csecsemő-halandóság ellen, ami Németországban még mindig nagyobb, mint más országokban és minden évben 1.900.000 újszülöttről 300 ezret elragad. Ha sikerül a csecsemő-halandóságot mint másutt, 10%-ra leszorítani, akkor Németország 100 ezer gyermeket kap ajándékba, melyek mintegy újjászülettek és mibe sem kerülnek. *eg.*

A tehetségesek érdekében. A német tanítóegyesület egyebek között olyan középiskola létesítését is kívánja, amelyben 14 éves vagy idősebb, kiválóan tehetséges népiskolai tanulók 4—5 év alatt szerezhessék meg az érettségi bizonyítványt. Van is némi remény, hogy ez a kívánság valamilyen alakban teljesül. Az ügy érdekében mindazoktól az előkelő állásokat betöltő férfiakról és nőktől, akik 9—10 éves koruknál későbbben jutottak a középiskolába, *Tews* adatokat kér arra nézve: mennyi idő alatt érték el az érettségiig vagy valamely felsőbb osztályba, mily rendkívüli támogatásban részesültek az iskola vagy egyes tanárok részéről, avagy miként akadályozta törekvéseiket az iskola mai szervezete. Szívesen fogad adatokat a magántanítás vagy magániskolák útján történt gyors továbbképzés eseteiről is. Mindezek az adatok nem kevésbé járulhatnak ahhoz, hogy a nekik való életpályákhoz és állásokhoz utat találjanak olyan tehetséges ifjú emberek is, akik a helyi vagy családi körülmények miatt vagy pedig hajlamaik és tehetségeik késői kialakulása miatt annak idejében nem tudtak tovább haladni az iskolában. (*Ztschr. für päd. Psych. und exp. Päd.* 1917: 1—2. sz.) *O. K.*

A tehetségesek haladása. Érdekesen foglalja össze *Fritz Giese* azt a sok kérdést, mely a tehetséges tanulók fejlődésére és fejlesztésére nézve felmerülhet. Kevés gondolata után lehetne joggal pontot tenni. Csupa kérdőjel merül fel lelkünkben. A gyermeklélektan még nem jutott el addig, hogy a felnőttek és gyermekek lelkiéletének összehasonlításában határozott eredményekre vezetett volna. Csak feltételesen érvényes az összehasonlítás mértéke. Másképp nyilvánul a gyermekben pl. a humor, a komikum, mint a felnőttben. A tehetség nemkülönb. Az ú. n. gyermekzseni.